

Natuurcompensatie Fietspad Epen - Mechelen

Natuurcompensatie Fietspad Epen - Mechelen

Status: definitief, 14 oktober 2013 (aangepast 17 juli 2014)

In opdracht van:

Contactpersoon: dhr. K. Tielen

Bureau Meervelt,
Ecologisch onderzoek en advies

Ing. R.A.J. Pahlplatz

Projectnummer: 13-055

Foto omslag: Zicht op plangebied

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

In november 2011 is uit de 'Quickscan flora en fauna Fietspad Epen - Mechelen, 2011' (Bureau Meervelt) gebleken dat de aanleg van vrijliggende fietspaden aan weerszijden van de Eperweg tussen Epen en Mechelen onder voorbehoud mogelijk is. Uit deze quickscan is gebleken dat het fietspad zowel in POG als in EHS wordt aangelegd. Deze notitie gaat in op de benodigde natuurcompensatie. Aan de compensatiegronden is in het kader van het opstellen van dit compensatieplan een veldbezoek gebracht in augustus 2013.

De oppervlakte EHS die verloren gaat is 4.844 m². Uit overleg met bevoegd gezag (Provincie Limburg) is gebleken dat voor de aanleg van de fietspaden een compensatie van 1:1 voldoende is gezien de aard van de EHS-gronden die verloren gaan (akkers in regulier agrarisch gebruik). Voor de ingreep in de POG volstaat de landschappelijke inpassing van de fietspaden en de bijbehorende inrichtingsmaatregelen (aanplant lage hagen als afscheiding met rijbaan voor gemotoriseerd verkeer).

Gemeente Gulpen-Wittem heeft (in overleg met Vereniging Natuurmonumenten) een compensatieperceel beschikbaar.

In de paragrafen hierna wordt ingegaan op de ligging en oppervlakte van de compensatiegronden. In hoofdstuk 2 worden de volgende elementen beschouwd:

- Verloren gegane natuurwaarden en eisen van doelsoorten;
- Huidige natuurwaarden compensatiegronden;
- Inrichtingsvoorstel compensatiegronden;
- Termijn van uitvoering;
- Beschrijving van het reguliere beheer en het ontwikkelingsbeheer.

1.2 Beleidskader

Uitgangspunt bij het opstellen van dit compensatieplan is de 'Beleidsregel mitigatie en compensatie van natuurwaarden in Limburg'. Deze beleidsregel stelt onder andere regels ten aanzien van de bescherming van de EHS en ten aanzien van wijzigingen in de begrenzing van de EHS.

Gemeente Gulpen-Wittem draagt zorg voor het aankopen van het beoogde perceel ten behoeve van de natuurcompensatie en draagt de grond vervolgens over aan Vereniging Natuurmonumenten. Deze draagt zorg voor de inrichting en beheer van het perceel conform de uitgangspunten in dit compensatieplan. Gemeente Gulpen-Wittem zal bij de eerstvolgende bestemmingsplanherziening van het bestemmingsplan Buitengebied de bestemming van het perceel wijzigen van 'AW-NL' naar Natuurgebied.

1.3 Beschrijving compensatieperceel

Binnen de gemeente is gezocht naar een locatie waar de te compenseren oppervlakte een bijdrage levert aan zo optimaal mogelijke kansen voor natuurontwikkeling. In overleg met Vereniging Natuurmonumenten is een perceel gevonden dat kan worden ingezet voor de natuurcompensatie. Het gaat om perceel Wittem sectie L476, met een oppervlakte van 6.470 m² en is nu in gebruik als grasland.

Figuur 1 + 2: Ligging compensatieperceel ten zuiden van Mechelen (kadastraal, Gisviewer provincie Limburg 2014).

Het compensatieperceel heeft een oppervlakte van 6.470 m² en is voldoende groot om de vereiste compensatie op te realiseren. Hiermee wordt aan de compensatieverplichting in vierkante meters voldaan.

Figuur 3: Impressie van het compensatieperceel.

2. COMPENSATIEVERPLICHTING

2.1 Bepaling verlies natuurwaarden door fietspad

Uit de 'Quickscan flora en fauna Fietspad Epen - Mechelen, 2011' (Bureau Meervelt) blijkt dat in en bij de aan te leggen fietspaden groeiplaatsen van de beschermde soorten Daslook en Ruig klokje (planten) voorkomen en dat de tracés deel uitmaken van het leefgebied van Alpenwatersalamander en Levendbarende hagedis. Met deze soorten kan bij de inrichting van de compensatiegronden rekening worden gehouden. Het is echter onduidelijk of deze soorten ook voorkomen in de omgeving van de compensatiegronden. Beide soorten kunnen aanwezig zijn in of in de directe omgeving van de compensatiegronden. In zijn algemeen geldt dat de compensatie een bijdrage levert aan de algehele natuurkwaliteit, waar veel planten- en diersoorten (en ook de hier genoemde soorten) van profiteren.

2.3 Aanwezige en potentiële natuurwaarden op de compensatiegronden

De gegevensbronnen van de provincie Limburg en waarneming.nl leveren geen informatie over het voorkomen van flora en fauna op de compensatiegronden. Op basis van het gebrachte veldbezoek kan echter een inschatting gemaakt worden van aanwezige en potentiële natuurwaarden. Het perceel is momenteel in gebruik als een hoogproductief, vrij soortenarme raaigrasweide. De natuurwaarde op het perceel is momenteel als gering te beschouwen. Hier komen enkele algemene kruiden in voor.

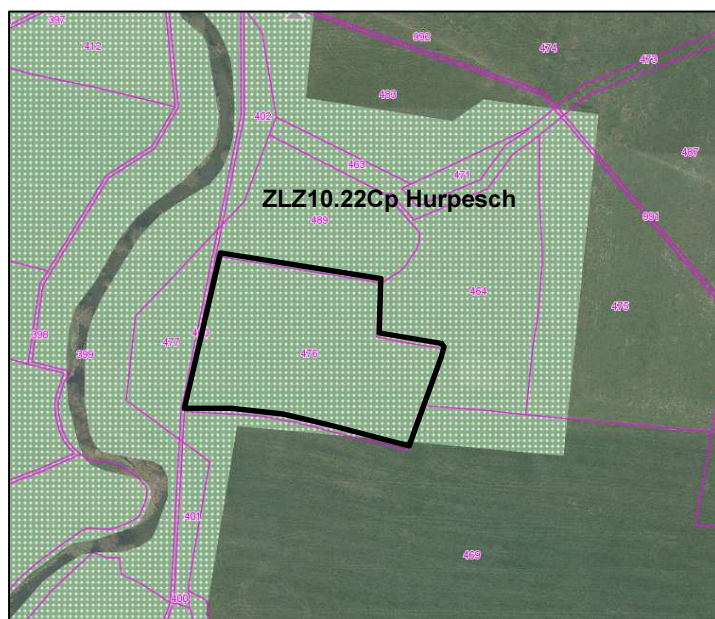
De potentiële waarde van het perceel is echter hoog. Het perceel maakt deel uit van het Geuldal en ligt op korte afstand van eigendommen van Vereniging Natuurmonumenten. Het beheer dat op de gronden van Natuurmonumenten wordt gevoerd is te omschrijven als een extensief beheer gericht op de ontwikkeling en het behoud van het kleinschalige, soortenrijke cultuurlandschap. In het Stimuleringsplan Zuid Limburg zuid (2002, update 2008) maakt het compensatieperceel deel uit van een grotere eenheid die als ZLZ10.22Cp Hurpesch is aangeduid. In het Stimuleringsplan is de volgende omschrijving weergegeven:

Het Geuldal ten zuiden van Mechelen is een mooi voorbeeld van een gaaf beekdalsysteem. Niet alleen heeft de Geul hier haar natuurlijke meanderende karakter grotendeels behouden, tevens komen in het beekdal afgesneden meanders, oeverwallen en oude meanderruggen voor. Sommige van de zijbeken hebben een puinwaaier gevormd op de dalbodem. In de Geul bevinden zich de watermolens Bovenste Molen bij Höfke en de Commandeursmolen in Mechelen, welke voor migrerende vissen niet passeerbaar zijn. Nabij de Commandeursmolen is een vispassage aangelegd, echter de passage is eveneens niet passeerbaar voor migrerende vissen. Het gebied is verder rijk aan knotbomen en hagen. Zowel de Geuloevers als de aangrenzende graslanden zijn floristisch goed ontwikkeld. Zo zijn er nog steeds enkele tientallen exemplaren Brede orchis aanwezig. Andere bijzondere soorten zijn Ruw walstro, Schildereprijs, Zwarte zegge en Blauw glikkruid. In de Geul groeit Vlottende waterranonkel, langs haar linkeroever op twee plaatsen Zinkboerenkers. Ook faunistisch zijn de vochtige percelen van betekenis. Zo komen Waterspitsmuis en Watervleermuis voor en is het van belang voor aan water en kleinschalig landschap gebonden vogelsoorten (Waterspreeuw, Steenuil en Grote gele kwikstaart) en voor dagvlinders. In de Geul leven Gestippelde alver, Giebel, Elrits, Beekforel en Kopvoorn en in de moerasvegetaties en gegraven poelen Alpenwatersalamander en Vroedmeesterpad.

Aandachtsoorten: Waterspitsmuis, Beekforel, Vroedmeesterpad, Zinkboerenkers.

In onderstaande tabel is een overzicht weergegeven van de in het deelgebied 'ZLZ10.22Cp Hurpesch' nagestreefde natuurdoelen:

Natuurdoeltype	%	type
Boomgaarden	5	Hoogstamboomgaard
Dotterbloemgrasland	25	Nat schraalland
Grote zeggenmoeras	6	Moeras
Hagen en knotbomen	2	Houtwal en houtsingel
Hagen en knotbomen	2	Knip- en scheerheg
Hagen en knotbomen	2	Knotboom
Heuvellandbeek	0	Beek en bron
Kamgrasweide	50	Droog schraalland
Vochtig kruidenrijk grasland	10	Kruiden- en faunarijk grasland
Vochtige oeverruigte	7	Ruigteveld
Voedselrijke plas	0	Poel en klein historisch water
Voedselrijke plas	0	Zoete plas
Wilgenstruweel	7	Rivier- en beekbegeleidend bos

Figuur 4: Provinciaal Natuurbeheerplan met kadastrale begrenzingen (Gisviewer provincie Limburg 2014).

2.4 Inrichtingsvoorstel perceel Wittem L476

De landbouwgrond wordt (in ieder geval voor de te compenseren oppervlakte van 4.844 m²) omgezet naar natuurterrein. Het perceel staat onder invloed van lokale kwelstromen met een aanvoer van licht gebufferd, carbonaatrijk water. Deze kwelstromen maken de ontwikkeling van natuurdoeltype dotterbloemgraslanden kansrijk. Het perceel is lange tijd in agrarisch gebruik geweest waardoor de toplaag sterk is verrijkt met voedingsstoffen. Om de ontwikkeling van Dotterbloemgrasland mogelijk te maken dient een deel van de (voedselrijke) toplaag te worden afgegraven. Dit heeft een direct positief gevolg doordat (een deel van) het aanwezige fosfaat wordt afgevoerd. Tevens kunnen kwelstromen aan de oppervlakte komen, waardoor de potenties voor het ontwikkelen van Dotterbloemgrasland verbeteren.

Aanvullend op het afplaggen verdient het aanbeveling om maaisel afkomstig van een nabijgelegen dotterbloemgrasland of een vochtig soortenrijk grasland op te brengen. Hierdoor kunnen de gewenste soorten zich eerder vestigen en wordt de kans op vestiging van probleemonkruiden verminderd.

Als de bovengrond is afgegraven moet het perceel één keer per jaar (in september) gemaaid worden. De noord- en zuidzijde van het perceel kunnen met een houtsingel worden omzoomd. Door de singel kan de invloed van de regulier in gebruik zijnde landbouwpercelen worden verminderd. Afhankelijk van de productie van het grasland kan een tweede maaibeurt (eerder in het jaar, maar niet vroeger dan eind juni) worden overwogen. Hierdoor kunnen in de eerste jaren meer in de bodem beschikbare voedingsstoffen worden afgevoerd.

De inzet van dit perceel als compensatieperceel draagt bij aan het in stand houden van de populaties van karakteristieke en typische planten en dieren van het Geuldal.

De inrichtingsmaatregelen kort samengevat:

- Afgraven voedselrijke bouwvoor van het perceel, bij voorkeur tot op het niveau waarbij het beschikbare fosfaat (P-Olsen, wateroplosbaar fosfaat) een zodanige concentratie heeft dat ontwikkeling van dotterbloemhooiland mogelijk is;
- Opbrengen van maaisel van een nabijgelegen dotterbloemhooiland.

2.5 Termijn van uitvoering

Met de uitvoering wordt zo spoedig mogelijk na vaststelling van het bestemmingsplan fietspad Epen-Mechelen. Uiterlijk binnen twee jaar is de compensatie gerealiseerd (verworven en ingericht).

2.6 Voorstel beheer

Het beheer kan worden afgestemd op het behalen van een zo hoog mogelijke landschappelijke en ecologische waarde, waarbij de levensomstandigheden voor flora en fauna zo optimaal mogelijk worden benut.

De beheervorschriften voor de graslanden zijn één keer per jaar maaien in september. Het maaisel dient te worden afgevoerd om het perceel (verder) te verschralen. Het perceel wordt niet nabegraasd met vee. De beide houtsingels worden in ieder geval eens in de zeven jaar afgezet. Bij voorkeur wordt dit alternerend uitgevoerd (de ene houtwal, drie tot vier jaar later de andere houtwal), zodat verschillende succesiestadia van opgaand hout in het perceel aanwezig zijn.

Figuur 5: Natuurdoeltypen op het perceel na inrichting en beheer.